

Hocaların Hocası Orhan Bilgin

ERSEN ERSOY

Yetiştirdiği onlarca doktora öğrencisiyle hocaların hocası diye vasıflandırabileceğimiz Orhan Bilgin ile doktora başladığım 2004 senesinde tanıştım. Doktora çalışmama hocamızın danışmanlığında başladım. Çalışmamı emekli oluncaya kadar onun nezaretinde sürdürdüm. Emekli olduktan sonra Prof. Dr. Nihat hocanın danışmanlığında doktoramı tamamladım. Ders döneminden başlayarak günümüze kadar Orhan Bey ile çok teşrik-i mesaimiz oldu. Hocanın ismi zikredilince aklıma gelen hususlardan ilki klasik metinlere olan hâkimiyetidir. Türk milleti, edebiyatı, tarihi ve mimarisiyle dünyada pek az millete nasip olmuş yüksek bir medeniyet kurmuştur. Bir milletin medenî olmasının en temel şartlarından birisi yazılı metinleri olmasıdır. Bugün pek çok topluluğun yüz, iki yüz sene öncesine ait yazılı bir belgesi bulunmazken bizim atalarımız binlerce yıllık Türk tarihi boyunca insanı hayrete düşürecek kadar çok yazılı metinler bırakmışlardır. Bu metinlerin en müstesnaları Divan şairlerinin kaleminden çıkmıştır. Hiç şüphesiz ki onlardan günümüze miras kalan manzumeler çok rafine bir zevkin ürünleridir. Maalesef geçmiş ve hal arasında bir fetret yaşandığından klasik dönemden kalan metinler mirasçılara yabancılaşmıştır. O metinleri layıkıyla anlayabilen kişilerden birisi de öğrencisi olmaktan mutluluk duyduğum Orhan Bilgin'dir.

* Yard. Doç. Dr., Dumlupınar Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Kütahya (ersenersoy@hotmail.com).

Edebiyat araştırmacısının malzemesi metindir. Malum olduğu üzere eskiden kitaplar yazarak çoğaltılıyordu. Bunun da bir literatürü bulunmaktaydı. Klasik edebiyat araştırmacılarından yazmaları kolayca değerlendirebilecek bir vukufa sahip olmaları beklenir. Orhan Bey, derslerde sık sık yazmaların önemine temas eder, onların tavsif yöntemlerini anlatırdı. Helmut Ritter, Ahmet Ateş ve Nihat Çetin gibi hocalardan elde ettiği tecrübelerini bizimle paylaşırdı. Bunun yanında hocanın yurt içinde ve dışında yazma ihtiva eden pek çok kütüphaneyi gezdiği ve buralarda çalışmalar yaptığı bilgisini de ekleyelim. Merkezi Londra’da bulunan Al-Furqan vakfının bir projesi için Türkiye’deki kütüphanelerin birçoğunu gezerek nadir yazmaların bir envanterini çıkarmıştır. Hocamız için “yazmalara adanmış bir ömür” tanımlamasını yapsak yanlış olmaz. Benim kanaatime göre Orhan Bilgin, memleketimizde yazmalara en çok vukufu olan birkaç kişiden birisidir. Bu hususta Ramazan Şeşen, Günay Kut ve İsmail Erünsal gibi pek çok çalışmaları ve hizmetleri olmuş olan önemli hocaları da zikretmek gerekir.

Hocamız eskilerin deyimiyle mütebahhir bir kişidir. Osmanlı ve Selçuklu tarihinden tutun da Türk yemek kültürüne, coğrafyaya kadar her konuda söylenecek bir sözü vardır. İslam Tarihi, Klasik Türk Edebiyatı ve Türk Kültür Tarihi ile ilgili önemli tespitleri vardır. Bunları derslerde öğrencileri ile paylaşırdı. Tespitlerini yazıya dökmesini kendisinden talep ettiğimizde “elime kalem alınca işin büyüğü kaçıyor” diyerek bunu reddederdi. Gerçekten hoca bir sohbet adamıdır. Bundan dolayı derslerimiz sohbet havasında geçerdi. Bu, hocanın bilgiyi nakletme metoduydu. İyi derecede İngilizce ve Farsça bildiğini onu tanıyanlar bilir. Klasik Farsça metinleri kolaylıkla anlar. Fars edebiyatının önemli uzmanlarından Ahmet Ateş’in yanında yetişmiş, İran’da da Bediuzzaman Füzûzanfer’in derslerine katılmış ve bu konudaki bilgisini o dönemde iletmiştir. Bütün bunların yanında bölümdeki elemanların ve doktora öğrencilerinin devamlı müracaat ettikleri içinde yazmaların ve önemli matbu eserlerin de olduğu zikre değer zengin bir kütüphanesi vardır. Kütüphanesinde Türk, Arap, Fars edebiyatları, İslam dini, kataloglar, sözlükler, ansiklopediler ve muhtelif konularda çeşitli dillerde pek çok kaynak eser mevcuttur.

Orhan Bilgin, onlarca doktora öğrencisi yetiştirmiştir. Bugün onun yetiştirdiği öğrencileri Türkiye'nin çeşitli üniversitelerinde öğretim üyesi olarak çalışmaya devam etmektedir. Hocamız metin çalışmalarına büyük önem verirdi. Edebiyatımızdaki önemli metinlerin tamamının daha gün yüzüne çıkarılmadığını söylerdi. Klasik edebiyat metinlerimizin tamamının ortaya çıkarılmadan yazılan edebiyat tarihlerinin eksik kalmaya mahkum olacağını beyan ederdi. Bundan dolayı öğrencilerini metin çalışmaya teşvik ederdi. Hocamız bütün öğrencilerinin metinlerini baştan sona bıkmadan usanmadan mukabele usulüyle saatlerce kontrol ederdi. Ramazan ayında bile saatlerce beraber metin okuduğumuzu ve müzakere ettiğimizi hatırlıyorum. Tarih bölümünden ve başka üniversitelerden tarihi metinlerle uğraşanların çözemedikleri yerleri hocaya danıştıklarını ve hocanın da kendisine gösterilen metinleri kolaylıkla çözdüğünü söylemeliyim.

Hocamız ilmî kişiliğinin yanında insanî değerler bakımından da kayda değer hususlara sahiptir. Öncelikle kalender bir mizaca sahip olup dünya malına ve paraya asla tamah etmeyen bir fıtratı vardır. Onu tanıyanlar hocanın ne kadar cömert bir insan olduğunu iyi bilirler. Bu yüzden hiç birikim yapmamış, mal-mülk biriktirme peşinde koşmamıştır. Araştırma görevlilerinden veya doktora öğrencilerinden birinin bir problemi olduğunu görürse hemen halletmeye çalışır. Öyle ki kendisinin bir evi ve arabası olmamasına rağmen "senin ihtiyacın var" diyerek cebinden para çıkarır ve öğrencisine verir. İlmî konularda olsun diğer hususlarda olsun kendisinden her kim yardım isterse muhakkak yardımına koşmuştur. Hocamız çok vefakâr bir insandır. Kendisini yetiştiren hocaları daima rahmetle anar. Bir gün doktora dersinden sonra beraber hocası Ahmet Ateş'in Zeytinburnu'ndaki kabrine gidip Fatiha okuduğumuzu hatırlıyorum.

Son olarak yüce Tanrı'dan üzerimde çok emeği ve hakkı olan sayın hocam Prof. Dr. Orhan Bilgin'e sağlık, afiyet, huzur ve uzun ömürler ihsan etmesini niyaz ediyorum.